

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/16-01/09

URBROJ: 65-16-02

Zagreb, 25. veljače 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu za potrebe nacionalnih manjina*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 25. veljače 2016. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Antu Šprlju, ministra pravosuđa, dr. sc. Dubravku Jurlinu Alibegović, ministricu uprave, dr. sc. Zlatka Hasanbegovića, ministra kulture, prof. dr. sc. Predraga Šustera, ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Vlaha Orepića, ministra unutarnjih poslova, dr. sc. Anu Lederer, zamjenicu ministra kulture, Ivana Crnčeca, pomoćnika ministra pravosuđa, Borisa Miloševića, pomoćnika ministricu uprave, prof. dr. sc. Krešu Zadru, pomoćnika ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Lidiju Pelivan Stipetić, pomoćnicu ministra unutarnjih poslova, te mr. sc. Branka Sočanca, ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

PREDSJEDNIK

akademik Željko Reiner

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/15-14/07
Urbroj: 50301-04/12-16-4

Zagreb, 25. veljače 2016.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu za potrebe nacionalnih manjina

Na temelju članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/10 i 93/11 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu za potrebe nacionalnih manjina.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Antu Šprlju, ministra pravosuđa, dr. sc. Dubravku Jurlinu Alibegović, ministricu uprave, dr. sc. Zlatka Hasanbegovića, ministra kulture, prof. dr. sc. Predraga Šustara, ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Vlahu Orepića, ministra unutarnjih poslova, dr. sc. Anu Lederer, zamjenicu ministra kulture, Ivana Crnčeca, pomoćnika ministra pravosuđa, Borisa Miloševića, pomoćnika ministrice uprave, prof. dr. sc. Krešu Zadru, pomoćnika ministra znanosti, obrazovanja i sporta, Lidiju Pelivan Stipetić, pomoćnicu ministra unutarnjih poslova, te mr. sc. Branka Sočanca, ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

PREDSJEDNIK

Tihomir Orešković

**IZVJEŠĆE O PROVOĐENJU USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA
NACIONALNIH MANJINA I O UTROŠKU SREDSTAVA OSIGURANIH
U DRŽAVNOM PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2014. GODINU
ZA POTREBE NACIONALNIH MANJINA**

SADRŽAJ

UVOD	3
I. RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	4
II. OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA	10
III. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	10
IV. PRAVO NA OČITOVANJE SVOJE VJERE I OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA	30
V. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA	30
VI. KULturna AUTONOMIJA	32
VII. ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA	35
VIII. VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE	41
IX. AKTIVNOSTI SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE	43
X. STAMBENO ZBRINJAVANJE I POVRATAK	49
XI. ETNIČKI MOTIVIRANA KAZNENA DJELA I POSTUPCI VEZANI UZ DISKRIMINACIJU	52
XII. PROVEDBA AKCIJSKOG PLANA ZA PROVEDBU NACIONALNE STRATEGIJE ZA UKLJUČIVANJE ROMA, ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2015. GODINE	58
XIII. ZAŠTITA OD SVAKE DJELATNOSTI KOJA UGROŽAVA OSTVARIVANJE PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA - RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	68
XIV. BILATERALNA SURADNJA	73
XV. ZBIRNI FINACIJSKI POKAZATELJI	75
ZAKLJUČAK	77

PRILOZI

Prilog 1.	Pregled nakladnika, emisija i financijskih sredstava koja su u 2014. godini dodijeljena u kategoriji „Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“ (<i>Agencija za elektroničke medije</i>) 81
Prilog 2.	Pregled sredstava raspoređenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine iz područja kulturne autonomije za 2014. godinu (<i>Savjet za nacionalne manjine</i>) 84
Prilog 3.	Analiza zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina zaposlenih u pravosudnim tijelima u odnosu na zastupljenost nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu, po županijama, za 2013. godinu (<i>Ministarstvo pravosuđa</i>) 85
Prilog 4.	Aktivnosti u vezi s provođenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu - ocjena stanja i provođenja u 2014. godini (<i>Grad Zagreb</i>) 94
Prilog 5.	Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina za 2014. godinu u: tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske; tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravosudnim tijelima (<i>Ministarstvo uprave, Ministarstvo pravosuđa</i>) 98

UVOD

Vlada Republike Hrvatske, sukladno odredbi članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), najmanje jednom godišnje podnosi Hrvatskome saboru Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Ovo je jedanaesto po redu Izvješće koje Vlada podnosi Hrvatskome saboru.

Na sjednici održanoj 10. srpnja 2014. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu za potrebe nacionalnih manjina te ga uputila Hrvatskome saboru, koje je Sabor prihvatio 24. listopada 2014. godine.

Sastavni dio ovoga Izvješća su i obrasci za jedinstveno statističko praćenje zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima te upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Radi osiguranja kontinuiranog statističkog praćenja zaposlenosti pripadnika nacionalnih manjina, izvješćivanje po navedenim obrascima, koji su bili sastavni dio Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011. - 2013. godine, i dalje obvezuje. Vlada Republike Hrvatske je na istoj sjednici, 10. srpnja 2014. godine, Zaključkom kojim se prihvaća Izvješće o provedbi Akcijskog plana za 2013. godinu, zadužila Ministarstvo uprave i Ministarstvo pravosuđa da, u okviru godišnjeg izvješćivanja o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, nastave prikupljati i dostavljati podatke u navedenim obrascima.

Nadalje, Republika Hrvatska, kao stranka Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, u obvezi je podnositi periodička izvješća Vijeću Europe o zakonodavnim i drugim mjerama koje su poduzete za ostvarivanje načela izloženih u Konvenciji. U drugoj polovini 2014. godine Vlada Republike Hrvatske, sukladno članku 25. Okvirne konvencije, podnijela je Vijeću Europe Četvrto periodično izvješće za razdoblje od 2009. - 2013. godine. Tijekom 2015. godine na podneseno Izvješće očekuje se Mišljenje Savjetodavnog odbora Vijeća Europe za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina te donošenje Rezolucije Odbora ministara.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koordinirao je izradu Izvješća o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu za potrebe nacionalnih manjina, a u njegovoj izradi sudjelovala su sva nadležna ministarstva i druga nadležna tijela zadužena za provedbu pojedinih odredbi Ustavnog zakona.

Prema zaprimljenim podacima ministarstava i drugih nadležnih tijela u svrhu provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2014. godini utrošeno je ukupno **144.360.358,26 kuna**.

Izrazi koji se koriste u ovom Izvješću, ako imaju rodni izričaj, odnose se na jednak način i na ženski i na muški rod, bez obzira na to u kojem se rodu koristili.

I. RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

Usklađivanje statuta jedinica lokalne samouprave s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

Ministarstvo uprave je izvršilo odgovarajuću analizu podataka iz Popisa stanovništva 2011. godine te je sastavilo listu jedinica lokalne samouprave u kojima pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovništva i koje su svojim statutima, sukladno odredbi članka 12. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), u obvezi urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma na svom području.

Navedenom analizom je utvrđeno da pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 lokalnog stanovništva u ukupno 27 jedinica lokalne samouprave i to: pripadnici srpske nacionalne manjine u 23 jedinice te pripadnici češke, mađarske, slovačke i talijanske u po jednoj jedinici. Slijedom navedenog, sukladno odredbi članka 12. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, pripadnicima srpske nacionalne manjine zajamčeno je pravo na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma u gradovima Vrbovsko i Vukovar te u općinama Biskupija, Borovo, Civiljane, Donji Kukuruzari, Dvor, Erdut, Ervenik, Gračac, Gvozd, Jagodnjak, Kistanje, Krnjak, Markušica, Negoslavci, Plaški, Šodolovci, Trpinja, Udbina, Vojnić, Vrhovine i Donji Lapac; pripadnicima češke nacionalne manjine pravo je zajamčeno u Općini Končanica; pripadnicima mađarske nacionalne manjine u Općini Kneževi Vinogradi; pripadnicima slovačke nacionalne manjine u Općini Punitovci te pripadnicima talijanske nacionalne manjine u Općini Grožnjan – Grisignana.

Tijekom 2014. godine, radi nadzora, odnosno odgovarajućeg uvida u stanje usklađenosti lokalnih statuta, Ministarstvo uprave je putem ureda državne uprave u županijama zatražilo i prikupilo podatke o statutarnom uređenju ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u 27 jedinica koje su svoje statute dužne uskladiti s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 51/00 i 56/00 - ispravak). Analiza prikupljenih podataka ukazuje da je 10 jedinica lokalne samouprave u potpunosti uskladilo svoj statut s odgovarajućim zakonskim odredbama; u statutima 12 jedinica sadržana je samo opća odredba o pravu na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, bez detaljne razrade ostvarivanja svakog pojedinačnog prava na način kako je to propisano Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj; dok 5 jedinica lokalne samouprave uopće nije uredilo ostvarivanje predmetnih prava svojim statutima. Slijedom navedenoga, u svrhu prikupljanja podataka za Izvješće pučke pravobraniteljice za 2014. godinu, Ministarstvo uprave je početkom 2015. godine uputilo zahtjev jedinicama lokalne samouprave koje nisu uredile ostvarivanje predmetnih prava svojim statutima, za očitovanjem o stanju usklađenosti statuta navedenih jedinica samouprave s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Ove aktivnosti ujedno su i nastavak provedbe mjere 1.3. iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011.-2013. - *Provedba ciljanog nadzora nad statutima jedinica lokalne samouprave koje su sukladno Ustavnom zakonu i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH bile dužne urediti ostvarivanje*

prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, a tu obvezu nisu ispunile.

Vezano uz Statut Grada Vukovara, Ministarstvo uprave iznosi sljedeće:

Slijedom pismene obavijesti Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Vukovara, od 11. studenoga 2013., da Statut Grada Vukovara nakon objave službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. nije usklađen s odgovarajućim odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, Ministarstvo uprave je provelo nadzor i utvrdilo da je odredba članka 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara od 4. studenoga 2013., kojom je propisano da se područje Grada Vukovara u cijelosti izuzima od primjene odredaba Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u suprotnosti s odredbama članaka 3., 5. i 12. Ustava Republike Hrvatske, članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Slijedom navedenog, Odlukom, KLASE: 023-01/13-01/624, URBROJA: 515-02-02/1-13-2, od 21. studenoga 2013., Ministarstvo uprave je obustavilo od primjene članak 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara te je predložilo Vladi Republike Hrvatske pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti navedene Statutarne odluke Grada Vukovara s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Dana 12. prosinca 2013. Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o podnošenju zahtjeva za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama statuta Grada Vukovara. Ustavni sud Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 12. kolovoza 2014. godine donio Odluku, broja: U-II-6110/2013 (Narodne novine, broj 104/2014), kojom se ukida članak 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara, KLASE: 012-03/09-01/01, URBROJA: 2196/01-01-13-31, od 4. studenoga 2013. (Službeni vjesnik Grada Vukovara, broj 7/13). Ustavni sud Republike Hrvatske istodobno naglašava da je u Odluci, broja: U-VIIR-4640/2014, od 12. kolovoza 2014. godine (Narodne novine, broj 104/2014) primijenio članak 31. stavke 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 99/99, 29/02 i 49/02 - pročišćeni tekst), te je obvezao Gradsko vijeće Grada Vukovara da u roku od jedne godine od objave te Odluke u Narodnim novinama, u Statutu Grada Vukovara izrijekom propiše i uredi, za cijelo područje odnosno za pojedini dio ili za pojedine dijelove područja Grada Vukovara, individualna prava pripadnika nacionalnih manjina na službenu uporabu svoga jezika i pisma te javnopravne obveze tijela državne i javne vlasti između onih navedenih u Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj za koje smatra da odgovaraju životnim činjenicama i faktičnim okolnostima u Gradu Vukovaru, i to u opsegu koji ne ugrožava samu bit tih prava, a istodobno uvažava potrebe većinskog hrvatskog naroda koje izviru iz još uvijek živih posljedica velikosrpske agresije početkom 90-ih godina 20. stoljeća te potrebu pravednog i pravilnog tretmana srpske nacionalne manjine na području Grada Vukovara.

Naposljetku, dana 22. travnja 2015. godine Državna škola za javnu upravu je u suradnji s Ministarstvom uprave održala regionalni seminar u Osijeku za Osječko-baranjsku i Vukovarsko-srijemsku županiju sukladno Akcijskom planu za provedbu Ustavnog zakona i provedbi mjere 8.17. *Organizacija regionalnih savjetovanja za pripadnike nacionalnih manjina i predstavnike tijela lokalnih jedinica o ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina na odgovarajuću zastupljenost u jedinicama samouprave, s ciljem unaprjeđenja*

ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava zajamčenih čl. 22. st. 2. i 3. Ustavnog zakona. Navedenim regionalnim seminarom je ujedno obuhvaćena tematika ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te funkcije, prava i obveze vijeća nacionalnih manjina predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Stanje ostvarivanja prava

Razina ostvarivanja prava na korištenje jezika i pisma nacionalne manjine u postupcima prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica samouprave u 2014. godini ostala je na vrlo niskoj razini i gotovo zanemariva, odnosno nepromijenjena u odnosu na prethodno razdoblje. Osnovni razlog za neostvarivanje ovog prava i dalje je, čini se, nepostojanje interesa pripadnika nacionalnih manjina. Iz istog razloga, odnosno nepostojanja i neiskazivanja interesa, pripadnici nacionalnih manjina nisu ostvarivali pravo na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja i ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koje postupaju u prvom stupnju te pravnim osobama s javnim ovlastima. Uredi državne uprave u županijama nisu, kao ni u prethodnom izvještajnom razdoblju, izvijestile niti o jednom slučaju ostvarivanja prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima koje su vodili tijekom 2014. godine.

Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji izvijestio je Ministarstvo uprave da je na područjima nekih jedinica lokalne samouprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji, konkretno u općinama Borovo, Markušica, Negoslavci i Trpinja, i dalje prisutan problem vezan uz primjenu odredbe članka 10. stavak 1. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kojom je, između ostalog, propisano da se u općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu.

Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji izvještava da je u općini Udbina prisutan problem vezano uz postavljanje dvojezičnih natpisnih ploča temeljem članka 8. stavka 2. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, dok su u općini Donji Lapac djelomično postavljene dvojezične natpisne ploče te se ostvaruje pravo građana na izdavanje dvojezičnih isprava u postupcima pred upravnim tijelima dotične jedinice samouprave. Iz izvješća ureda državne uprave u županijama vidljivo da i u nekoliko drugih općina postoje određene zapreke (financijske i druge prirode) vezano uz konkretno ostvarivanje prava nacionalnih manjina sukladno Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, kao i nezainteresiranost samih manjina za korištenje istih.

Nadalje, u Akcijskom planu za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011.-2013. godine, Ministarstvo uprave bilo je nositelj mjere 1.4. *Statističko praćenje broja i vrste postupaka prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima lokalnih jedinica te pred tijelima državne uprave prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, a koji su vođeni na manjinskom jeziku, i izrada detaljne analize stanja te mjere 12.8. Uspostava jedinstvenog odgovarajućeg e-sustava za praćenje i ažuriranje podataka te za izvještavanje o: ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma u jedinicama lokalne samouprave i u postupcima koji se vode pred državnim tijelima prvoga stupnja; zastupljenosti, zapošljavanju i ispunjavanju obveze donošenja planova zapošljavanja*

pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; radu i financiranju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedene mjere nisu provedene. Naime, mjera 12.8. se planira kontinuirano provoditi po realizaciji odobrenog IPA 2012. – 2013. projekta u okviru kojega je Ministarstvo uprave predvidjelo aktivnost razvoja i uspostave jedinstvenog e-sustava za praćenje podataka i izvješćivanje o ostvarivanju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Realizacija navedenog IPA projekta treba započeti u 2015. godini. Budući da je provedba mjere 1.4. usko povezana s provedbom mjere 12.8., u dijelu koji se odnosi na uspostavu jedinstvenog odgovarajućeg e-sustava za praćenje i ažuriranje podataka te za izvještavanje o ravnopravnoj službenoj uporabi jezika i pisma u jedinicama lokalne samouprave i u postupcima koji se vode pred državnim tijelima prvoga stupnja, a mjera 12.8. u 2013. odnosno 2014. godini nije izvršena, nije se pristupilo ni provedbi ove mjere, te se navedeno očekuje po realizaciji IPA projekta.

Vezano uz mjeru 8.2. *Provođenje ciljanog upravnog nadzora nad statutima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje nisu uskladile statute (ili to nisu učinile na odgovarajući način) s odredbama članka 20. i 22. stavak 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina*, Ministarstvo uprave ističe da je svrha navedene mjere ispunjena stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj 144/12) i Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12), kojima je neposredno uređena zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom i izvršnom tijelu neovisno o statutima jedinica samouprave. Naime, statutima jedinica samouprave više nije nužno urediti pravo na zastupljenost da bi ona bila i ostvarena niti je nužno da jedinice statutom određuju broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno da prije svakih redovnih izbora usklađuju statut jedinice sukladno odredbama Ustavnog zakona.

Pored toga, mjera 1.6. *Isticanje informacija o pravu na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina na vidljivom mjestu u tijelima državne uprave i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (plakati, letci, brošure)*, nije provedena jer se očekuje početak IPA 2012. – 2013. projekta u okviru kojega je Ministarstvo uprave predvidjelo aktivnost razvoja i uspostave jedinstvenog e-sustava za praćenje podataka i izvješćivanje o ostvarivanju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Početkom navedenog projekta ostvarila bi se svrha mjere 1.6. u smislu informiranja o pravu na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina.

Uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina u pravosuđu

U dijelu koji se odnosi na primjenu odredbe članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kojim je uređena ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja, u dolje prikazanoj tablici dostavljaju se podaci vezani za broj sudskih postupaka koji su vođeni na jeziku nacionalnih manjina kao i broj predmeta u kojima su stranke odbile vođenje postupka na jeziku i pismu nacionalnih manjina, u 2014. godini.

Policijska uprava Istarska s pripadajućim policijskim postajama izdala je 537 dvojezičnih uvjerenja na hrvatskom i talijanskom jeziku, dok je Policijska uprava Primorsko-goranska u sjedištu izdala 4 navedena uvjerenja.

U 2014., kao niti u 2013. godini u policijskim upravama i policijskim postajama Ministarstva unutarnjih poslova nije bilo zahtjeva za pokretanje upravnih postupaka na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

U izvještajnom razdoblju, u odnosu na 2013. godinu, broj izdanih dvojezičnih osobnih iskaznica smanjen je za 2453 navedene isprave.

Pravom na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica, kao i u 2013. godini, najviše su se koristili pripadnici talijanske, srpske i češke nacionalne manjine.

U razdoblju od 1.1.2014. - 31.12.2014. godine, izdano je 4103 dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike talijanske nacionalne manjine, što je za 2421 dvojezičnu osobnu iskaznicu manje u odnosu na 2013. godinu. U navedenom razdoblju izdano je 112 dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike srpske nacionalne manjine, što predstavlja smanjenje za 2 dvojezične osobne iskaznice u odnosu na prethodnu godinu. Pripadnicima češke nacionalne manjine u 2014. godini izdano je 40 dvojezičnih osobnih iskaznica odnosno 29 osobnih iskaznica manje u odnosu na 2013. godinu.

Pripadnicima mađarske nacionalne manjine 2014. godine izdana je 31 dvojezična osobna iskaznica, dakle 1 dvojezična osobna iskaznica više u odnosu na prethodnu godinu. Pripadnici rusinske nacionalne manjine u izvještajnom razdoblju nisu zatražili niti jednu dvojezičnu osobnu iskaznicu, dok su im u 2013. godini izdane 3 dvojezične osobne iskaznice. Pripadnicima slovačke nacionalne manjine, u 2014. godini izdane su 3 dvojezične osobne iskaznice, odnosno jedna dvojezična osobna iskaznica više u odnosu na 2013. godinu.

Ocjena stanja i preporuke

U 2014. godini u odnosu na 2013. godinu značajno je povećan broj sudskih postupaka koji su vođeni na jeziku nacionalne manjine, ali se povećao i broj predmeta u kojima je stranka odbila to pravo. Broj izdanih dvojezičnih osobnih iskaznica je smanjen, a tijekom izvještajnog razdoblja najveći broj dvojezičnih osobnih iskaznica zatražili su pripadnici talijanske, srpske i češke nacionalne manjine, dok pripadnici rusinske nacionalne manjine nisu podnijeli niti jedan zahtjev.

Tijekom 2014. godine nije zabilježen značajniji napredak u ostvarivanju prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica samouprave kao ni u postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja i ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koje postupaju u prvom stupnju te pravnim osobama s javnim ovlastima.

Jedan od osnovnih razloga za otežano ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina na službenu i javnu uporabu svog jezika i pisma na lokalnoj razini je neujednačeno i nedovoljno detaljno uređivanje odgovarajućih jezičnih prava statutarim odredbama jedinica lokalne samouprave. Stoga je radi osiguranja punog ostvarenja ovih prava u narednom razdoblju potrebno pojačanim naporima nastaviti s provedbom proaktivnih mjera u cilju usklađivanja statuta jedinica samouprave s pozitivnim zakonskim propisima koji uređuju jezična prava pripadnika nacionalnih manjina.

II. OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA

U 2014. godini Ministarstvo uprave nije zaprimilo ni jednu predstavku niti je evidentiralo bilo kakvu primjedbu vezano za ostvarivanje prava na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te na uporabu znamenja i simbola pripadnika nacionalnih manjina. Slijedom navedenog, može se zaključiti da je stanje ostvarivanja prava ostalo nepromijenjeno u odnosu na 2013. godinu.

U okviru seminara Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine namijenjenih vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, koji su organizirani u 2014. godini, obrađivala se je i tematika članka 14. Ustavnog zakona, vezano uz uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina. Polaznicima seminara posebno je ukazivano na odredbu članka 33. stavka 9. Ustavnog zakona temeljem koje koordinacije mogu tražiti suglasnost Savjeta za uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina.

Ocjena stanja i preporuke

U narednom razdoblju u okviru seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina potrebno nastaviti s informiranjem i edukacijom pripadnika nacionalnih manjina o važnosti i načinu ostvarivanja prava na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina.

III. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina sastavni je dio cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja te se temeljni dokumenti obrazovne politike odnose i na ovaj segment obrazovnog sustava. Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina obavlja se u osnovnim i srednjim školama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe pod uvjetima i na način propisan posebnim programom nadležnog ministarstva o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Broj polaznika po modelima (A, B, C) i po nacionalnim manjinama

U školskoj godini 2014./2015. ima ukupno 10.699 učenika/ica (5.251 m/5.448 ž), u 219 odgojno-obrazovnih ustanova, 1.005 razrednih odjela/skupine i 1.412 odgajatelja/učitelja/nastavnika, što je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1.

Nac. manjine	2013./2014.				2014./2015.			
	Br. dj. DV, uč. OŠ i SŠ m/ž	Br. DV/OŠ /SŠ	Br. razreda /skupina DV,OŠ, SŠ	Br. odgajatelja učitelja, nastavnika	Br. dj. DV, uč. OŠ i SŠ m/ž	Br. DV/OŠ /SŠ	Br. razreda /skupina DV,OŠ, SŠ	Br. odgajatelja učitelja, nastavnika
Albanci	157 80/77	11	24	12	201 103/98	15	25	13
Česi	1.004 434/570	29	96	85	1.069 470/599	29	102	91

Mađari	1.194 537/657	39	150	114	1.245 569/679	34	167	126
Makedonci	75 34/41	6	12	5	78 39/39	7	11	5
Nijemci i Austrijanci	75 40/35	1	6	6	96 50/46	1	7	8
Poljaci	36 16/20	1	2	1	43 21/22	1	3	1
Rusi	109 46/63	5	13	5	110 41/69	4	11	4
Rusini	77 34/43	3	12	4	80 32/48	3	12	4
Slovaci	561 271/290	14	58	11	555 293/262	14	58	7
Slovenci	139 46/93	4	10	4	128 57/71	5	17	5
Srbi	3.825 1.895/1.930	67	351	562	3.814 1.949/1.865	71	357	592
Talijani	3.266 1.575/1.691	29	215	536	3.186 1.574/1.612	32	221	550
Ukrajinci	46 14/32	4	7	4	40 16/24	3	6	4
Židovi	53 35/18	1	8	7	54 37/17	1	8	2
UKUPNO DV, OŠ, SŠ (A, B, C)	10.617 5.057/5.560	214	964	1.356	10.699 5.251/5.448	219	1.005	1.412

Predškolski odgoj i naobrazba

U 2014. godini, ukupno 69 dječjih vrtića provodilo je program javnih potreba za djecu pripadnike nacionalnih manjina s ukupno 2.548 djece rane i predškolske dobi, a za koje je u Državnom proračunu RH za 2014. godinu bilo planirano 1.386.701,00 kuna te utrošeno 1.338.200,00 kn (96,50 posto) kroz osam mjeseci. Podaci u Tablici 2.

Tablica 2.

2013./2014.			2014./2015.		
Broj djece m/ž	Broj dječjih vrtića	Sredstva u kn	Broj djece m/ž	Broj dječjih vrtića	Sredstva u kn
2.590 1.251/1.339	71	1.359.600,00	2.548	69	1.338.200,00

Na početku pedagoške godine 2014./2015. u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe predškolskim odgojem na materinskom jeziku u 38 dječjih vrtića, 99 skupina, bilo je obuhvaćeno ukupno 1.946 djece od toga: 174 djece pripadnika češke nacionalne manjine, 144 djece pripadnika mađarske nacionalne manjine, 496 djece pripadnika srpske nacionalne manjine i 1.132 djece pripadnika talijanske nacionalne manjine. Podaci u tablici 3.

Tablica 3. Predškolski odgoj i naobrazba na materinskom jeziku

Nac. manjine	2013./2014.				2014./2015.			
	Broj djece m/ž	Broj DV	Broj skupina	Broj odgajatelja	Broj djece m/ž	Broj DV	Broj skupina	Broj odgajatelja
Česi	173 91/82	3	8	14	174 92/82	4	8	16
Mađari	153 79/74	7	8	11	144 75/69	5	8	14
Srbi	431 212/219	9	18	34	496 242/254	13*	25	48
Talijani	1.125 521/604	13	52	99	1.132 556/576	16	58	113
UKUPNO	1.882 903/979	32	86	158	1.946 965/981	38	99	191

Napomena: U Tablici 3 su iskazani podaci za nacionalne manjine čija djeca, sukladno članku 15. Državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe, imaju predškolski odgoj i naobrazbu na jeziku i pismu nacionalne manjine.

*Djeca pripadnici srpske nacionalne manjine imaju organizirani predškolski odgoj u 13 dječjih vrtića i pri dvije osnovne škole.

Djeca pripadnici **srpske nacionalne manjine** (496) obuhvaćena su predškolskim odgojem i naobrazbom na materinskom jeziku u trinaest (13) dječjih vrtića i pri dvije (2) osnovne škole, a to su: DV Bubamara u Glini, DV Radost u Novskoj, DV Sunce u Dvoru, DV Cvrčak u Belom Manastiru, DV Mali princ u Višnjecju, DV Liliput u Boboti, DV Zlatokosa u Borovu, PO pri OŠ Negoslavci, PO pri OŠ Markušica, DV Vukovar II u Vukovaru, DV Sopot u Zagrebu, DV Medo Brundo u Zagrebu, DV En Ten Tini u Zagrebu, DV Zrno u Zagrebu i DV Cvrčak u Zagrebu.

Djeca pripadnici **mađarske nacionalne manjine** (144) obuhvaćena su predškolskim odgojem i naobrazbom na materinskom jeziku u pet (5) dječjih vrtića, a to su: DV Grlica u Bilju, DV Zeko u Kneževim Vinogradima, DV Bobita u Osijeku, DV Potočnica u Zagrebu, DV En Ten Tini u Zagrebu.

Djeca pripadnici **talijanske nacionalne manjine** (1132) obuhvaćena su predškolskim odgojem i naobrazbom na materinskom jeziku u šesnaest (16) dječjih vrtića, a to su: DV Rijeka u Rijeci, DV Cvrčak u Malom Lošnju, DV Opatija u Opatiji, DV Maslačak u Pakracu, DV Pinokio u Zadru, DV Pjerina Verbanac u Labinu, DV Naridola u Rovinju, DV Petar Pan u Vodnjanu, PU Rin Tin Tin u Puli, DV Medulin u Medulinu, DV Suncokret u Novigradu, TDV Mrvica u Bujama, DV Paperino u Poreču, DV Duga u Umagu, TDV Girotondo u Umagu, DV Sunce u Fažani.

Djeca pripadnici **češke nacionalne manjine** (174) obuhvaćena su predškolskim odgojem i naobrazbom na materinskom jeziku u četiri (4) dječja vrtića, a to su: DV Kutina u Kutini, Češki DV Ferde Mravenca, Češki DV Končanica, DV Sopot u Zagrebu.

Zamjetan je porast broja djece pripadnika srpske nacionalne manjine obuhvaćene predškolskim odgojem i naobrazbom na materinskom jeziku.

Modelom C bilo je obuhvaćeno u pet (5) županija ukupno 239 učenika (69m/170ž), od toga 47 učenika/ca (15 m/32 ž) na češkom, 59 učenika/ca (17 m/42 ž) na slovenskom, 54 učenika/ca (39 m/15 ž) na slovačkom jeziku, 25 učenika/ca (9 m/16 ž) na ruskom jeziku, 13 učenika/ca (4 m/9 ž) na srpskom i 41 učenika/ca (9 m/32 ž) na talijanskom jeziku, prikaz u Tablici 10.

Tablica 10.

MODEL C

Nac. manjine	2013./2014.				2014./2015.			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika
Česi	58 22/36	4	5	4	47 15/32	4	5	4
Slovinci	97 22/75	2	6	2	59 17/42	3	7	3
Slovaci	42 15/27	2	2	2	54 39/15	2	2	2
Rusi	27 9/18	1	4	1	25 9/16	1	4	1
Srbi	15 5/10	1	2	1	13 4/9	1	1	1
Talijani	42 8/34	1	4	1	41 9/32	1	4	1
Ukupno model C	281 81/200	11	23	11	239 69/170	12	23	12

Državna matura

Odredbama članka 22. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08., 86/09., 92/10., 105/10., 90/11., 16/12., 86/12., 94/13. i 152/14.), propisano je da pravo upisa u prvi razred srednje škole imaju svi kandidati nakon završenog osnovnog obrazovanja, pod jednakim uvjetima u okviru broja utvrđenog odlukom o upisu. Također, u skladu s odredbama članka 7. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 51/00. i 56/00.) upis u školsku ustanovu, razredni odjel ili obrazovnu skupinu na jeziku i pismu nacionalne manjine obavlja se pod istim uvjetima kao i upis u školsku ustanovu s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu, u skladu s odlukom o upisu.

Sukladno odredbama članka 4. Pravilnika o polaganju državne mature (Narodne novine, broj 1/13.), učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, u sklopu obveznoga dijela državne mature uz ispit iz hrvatskoga jezika, obvezno polažu ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći ispit u sklopu obveznoga dijela državne mature biraju ispit iz matematike ili iz stranoga jezika. Iznimno, učenici koji se školuju na jeziku i pismu češke nacionalne manjine, mogu polagati obvezni dio državne mature sukladno stavku 1. ili 3. istoga članka, odnosno da u sklopu obveznoga dijela polažu Hrvatski jezik, Matematiku i strani jezik ili da odaberu isti izbor koji je ponuđen ostalim nacionalnim manjinama.

U skladu sa navedenim, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja dostavio je podatke o broju kandidata koji su prijavili ispite državne mature u ljetnome i jesenskome roku u školskoj godini 2013./2014., odnosno sljedeće podatke u Tablici 11.

Tablica 11.

Nacionalna manjina	Broj učenika pripadnika nacionalnih manjina
Mađarski jezik (materinski)	8
Srpski jezik (materinski)	176
Talijanski jezik (materinski)	128
	Ukupno učenika 312

U tablici 11. prikazan je broj kandidata koji su prijavili polaganje ispita državne mature u ljetnom i jesenskom roku u školskoj godini 2013./2014.

Ispitima državne mature na jeziku nacionalnih manjina imaju pravo pristupiti učenici koji su u eMatici evidentirani kao pripadnici nacionalne manjine i koji slušaju nastavu na jeziku nacionalne manjine. Učenici češke nacionalne manjine ne koriste pravo pisanja prijavljenih ispita državne mature na češkom materinskom jeziku dok svi ostali učenici pripadnici nacionalnih manjina to pravo koriste 100% , prikazano u Tablici 12.

Tablica 12.

Predmet	Izradba ispita	Recenzija ispita	Prijelom ispita	Lektura ispita	Ukupan iznos u kn
Srpski materinski jezik	60.000,00	2.000,00	4.100,00	550,00	66.650,00
Mađarski materinski jezik	60.000,00	2.000,00	4.000,00	1.618,00	67.618,00
Talijanski materinski jezik	120.000,00	4.000,00	7.900,00	3.474,00	135.374,00
Češki materinski jezik	60.000,00	2.000,00	4.400,00	1.591,60	67.991,60
Ukupno neto	300.000,00	10.000,00	20.400,00	7.233,60	337.633,60
Ukupno bruto	390.000,00	13.000,00	26.520,00	9.403,68	438.923,68

U tablici 12. prikazan je trošak financijskih sredstava za izradu ispita na jezicima nacionalnih manjina (Češki, Mađarski, Srpski i Talijanski materinski jezik).

Za svaku školsku godinu za svaki predmet stručne radne skupine izrađuju po četiri inačice ispita. Jednu inačicu za ljetni rok, jednu inačicu za jesenski rok te dvije rezervne inačice. Po završetku roka za prijavu ispita državne mature u ljetnome ispitnome roku, uvidom u prijave učenika nacionalnih manjina pristupa se prijevodu ispita na jezike nacionalnih manjina za sve one predmete koje su učenici prijavili. Ispiti se prevode i kada se zaprimi jedna prijava učenika nacionalne manjine za određeni predmet. Za svaku školsku godinu, za svaki predmet stručne radne skupine, izrađuju se po četiri inačice ispita. Jednu inačicu za ljetni, jednu inačicu za jesenski ispitni rok te dvije rezervne inačice:

- Za svaki prijavljeni predmet prevode se sve četiri inačice ispita;
- Nakon napravljenog grafičkog prijeloma četiriju inačica na hrvatskome jeziku, u skladu s prijavama, radi se prijevod ispita na jezike nacionalnih manjina (talijanski materinski jezik, srpski materinski jezik, mađarski materinski jezik, češki materinski jezik). Za prijevode ispita na jezike nacionalnih manjina angažiraju se vanjski suradnici Centra (najčešće predmetni profesori);
- Nakon prijevoda ispita, ispiti idu na lekturu koju također obavljaju vanjski suradnici Centra. Lekturu ne mogu obavljati osobe koje su ispite prevodile;
- Nakon što je ispit preveden te lektoriran, radi se grafički prijelom ispita;
- Po završetku grafičkog prijeloma ispiti idu na korekturu;
- Nakon obavljene korekture ispiti su spremni za tisak.

Utrošak finansijskih sredstava za izradbu ispita državne mature prevedene na jezike nacionalnih manjina

Srpski materinski jezik

Po završetku roka za prijavu ispita državne mature u ljetnome roku, uvidom u prijave učenika nacionalnih manjina, ustanovljeno je da je potrebno izvršiti prijevod, korekturu, lekturu i prijelom za sljedeće ispite iz: Njemačkoga jezika osnovna razina, Engleskoga jezika osnovna i viša razina, Psihologije, Politike i gospodarstva, Geografije, Kemije, Povijesti, Informatike, Matematike osnovna i viša razina, Biologije, Fizike, Sociologije, Filozofije. Podaci u Tablici 13.

Predmet	Prijelom prevedenih ispita	Prijevod	Lektura	Ukupan iznos u kn
Neto iznos	38.640,00	47.090,60	8.156,15	93.886,75
Bruto iznos	50.232,00	61.217,78	10.603,00	122.052,78

U tablici 13. prikazan je trošak izrade ispita prevedenih na Srpski materinski jezik

Talijanski materinski jezik

Po završetku roka za prijavu ispita državne mature u ljetnome roku, uvidom u prijave učenika nacionalnih manjina, ustanovljeno je da je potrebno izvršiti prijevod, korekturu, lekturu i prijelom za sljedeće ispite iz: Engleskoga jezika osnovna i viša razina, Njemačkoga jezika osnovna i viša razina, Psihologije, Politike i gospodarstva, Geografije, Kemije, Povijesti, Informatike, Matematike osnovna i viša razina, Biologije, Logike, Španjolskoga jezika, Fizike, Sociologije, Francuskoga jezika osnovna razina, Likovne umjetnosti, Filozofije. Podaci u Tablici 14.

Predmet	Prijelom prevedenih ispita	Prijevod	Lektura	Ukupan iznos u kn
Neto iznos	53.420,00	65.267,80	19.796,60	138.484,40
Bruto iznos	69.446,00	84.848,14	25.735,58	180.029,72

U tablici 14. prikazan je trošak izrade ispita prevedenih na Talijanski materinski jezik

Mađarski materinski jezik

Po završetku roka za prijavu ispita državne mature u ljetnome roku, uvidom u prijave učenika nacionalnih manjina, ustanovljeno je da je potrebno izvršiti prijevod, korekturu, lekturu i prijelom za sljedeće ispite iz: Matematike osnovna razina, Biologije.

Predmet	Prijelom prevedenih ispita	Prijevod	Lektura	Ukupan iznos u kn
Neto iznos	13.540,00	7.234,20	906,00	21.680,20
Bruto iznos	17.602,00	9.404,46	1.177,80	28.184,26

U tablici 15. prikazan je trošak izrade ispita prevedenih na Mađarski materinski jezik.

Ocjenjivanje ispita izvršeno je u prostorijama Centra.

Predmet	Ocjenjivanje Ljetni rok	Ocjenjivanje jesenski rok	Ukupan iznos u kn
Srpski materinski jezik	19.195,74	1.178,86	20.374,60
Mađarski materinski jezik	1.955,69	0,00	1.955,69

Talijanski materinski jezik	8.983,81	264,00	9.247,81
Češki materinski jezik	0,00	0,00	0,00
Ukupno (bruto)	30.135,24	1.442,86	31.578,10

U tablici 16. prikazan je trošak ocjenjivanja ispita državne mature iz jezika nacionalnih manjina

Korekturu ispita za jezike nacionalnih manjina za državnu maturu 2013./2014. izvršili su djelatnici Centra. Ispiti su tiskani u prostorijama Centra.

Poslovi	Iznos – bruto u kn
Izradba ispita - rad stručnih radnih skupina	390.000,00
Recenzija ispita	13.000,00
Prijelom ispita	163.800,00
Prijevod ispita	155.470,38
Lektura	46.920,06
Ocjenjivanje	31.578,10
Ukupno (bruto)	800.768,54

U tablici 17. prikazan je ukupan trošak financijskih sredstava za provedbu ispita državne mature na jezicima nacionalnih manjina.

Visokoškolsko obrazovanje

Na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli postoji mogućnost studiranja na stručnom studiju *Predškolski odgoj (na hrvatskom i talijanskom jeziku)*, a na integriranome preddiplomskom i diplomskome sveučilišnom studiju *Učiteljski studij (na hrvatskom i talijanskom jeziku)*.

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku studenti mogu studirati na preddiplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik*, a na diplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik i književnost; smjerovi: nastavničko usmjerenje, komunikološko usmjerenje*.

Nastavni programi za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 51/00.) i Državnim pedagoškim standardima (Narodne novine, broj 63/08.), uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine – likovnu i glazbenu kulturu). Dio nastavnog plana i programa, čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine, utvrđuje i donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nakon pribavljenoga mišljenja udruge nacionalne manjine. Krajem 2012. godine *Agencija za odgoj i obrazovanje* postala je nositelj izrade nastavnih planova i programa za potrebe nastave u osnovnim i srednjim školama na jeziku i pismu nacionalnih manjina, a zadužena je za stručnu doradu odnosno metodologijsko ujednačavanje svih nastavnih planova i programa (za predmete: Priroda i društvo, Geografija, Povijest, Likovna kultura, Glazbena kultura) za osnovnu školu s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A.

Svi dorađeni nastavni planovi i programi prošli su tijekom 2013. godine procjenu primjenjivosti u nastavnoj praksi, a Nastavni program za predmet **POVIJEST** (na češkom, mađarskom, srpskom i talijanskom jeziku) dorađivan je i tijekom 2014. godine te prosljeđen na ponovno mišljenje stručnom recenzentu.

sredstva uvrštena u *Popis odobrenih pomoćnih nastavnih sredstava koji mogu biti u uporabi od školske godine 2014./2015.*

Učitelji i savjetnici u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Sukladno članku 10. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama obavljaju učitelji pripadnici nacionalnih manjina i drugi koji u potpunosti vladaju jezikom manjine. Sukladno zahtjevima škola Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odobrava zapošljavanje učitelja i stručnih suradnika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina te osigurava plaće za njihov rad.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina zaposleno je šest (6) stručnih savjetnika i to: dva (2) stručna savjetnika za talijansku nacionalnu manjinu s punim radnim vremenom (jedan je stručni savjetnik za razvoj nastave u cjelini, a drugi za nastavu talijanskog jezika), jedan (1) savjetnik za srpsku nacionalnu manjinu s punim radnim vremenom, jedan (1) savjetnik za češku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena, jedan (1) savjetnik za mađarsku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena i jedan (1) savjetnik za slovačku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena.

U 2014. godini za plaće učitelja materinskog jezika za učenje materinskog jezika i kulture u modelu C isplaćeno je ukupno 21.163.524,20 kuna.

Stručno usavršavanje učitelja/nastavnika u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina kontinuirano se provodi, a stručno usavršavanje svih učitelja u nadležnosti je Agencije za odgoj i obrazovanje. Agencija za odgoj i obrazovanje javna je ustanova koja obavlja stručne i savjetodavne poslove u odgoju i obrazovanju.

Na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja, uz ostale poslove, Agencija organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika te pruža stručnu pomoć i daje upute odgojno-obrazovnim radnicima.

U 2014. godini u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje održana su 34 stručna skupa za 1.179 učitelja/nastavnika i to:

- za 159 učitelja/nastavnika mađarske nacionalne manjine na 5 stručnih skupova;
- za 293 učitelja/nastavnika srpske nacionalne manjine na 8 stručnih skupova;
- za 337 učitelja/nastavnika talijanske nacionalne manjine na 12 stručnih skupova;
- za 390 učitelja/nastavnika koji rade s većim brojem učenika pripadnika romske nacionalne manjine na 9 stručnih skupova.

Sredstva za realizaciju stručnih skupova osigurana su u suradnji Agencije za odgoj i obrazovanje, MZOS-a i osnivača škola koji školama refundiraju troškove sudjelovanja učitelja na stručnim skupovima.

Ukupni financijski pokazatelji

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu za nacionalne manjine utrošena su sredstva u iznosu od 35.374.451,17 kuna i to za: poticaje obrazovanja nacionalnih manjina, posebne programe

pretpostavka je izjašnjavanje pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini, što inače nije obvezno. Od školske godine 2014./2015. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta ne dodjeljuje stipendije učenicima ponavljačima.

Broj učenika po spolu kojima je osigurana stipendija i ukupno: 584 (322 m, 262 ž) u školskoj godini 2014./2015. u odnosu na 542 učenika (247 m, 295 ž) u školskoj godini 2013./2014.

U 2014. godini iz Državnog proračuna za isplatu stipendija utrošeno je 3.398.224,19 kn, za razliku od 2013. kad je za isplatu stipendija utrošeno 2.429.656,96 kn.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta sufinancira i smještaj učenika romske nacionalne manjine (9 učenika: 7m/2ž) u učeničke domove te se evidencija o broju učenika smještenih u dom vodi isključivo prema sufinanciranju. Iz Državnog proračuna utrošeno je 58.303,34 kn za osiguravanje smještaja u učeničke domove što je, uz stipendije, jedan od preduvjeta za povećanje broja romskih učenika oba spola koji uspješno završavaju srednju školu.

Visokoškolsko obrazovanje

Kako bi se smanjila razlika između prosječnog obuhvata i završnosti visokog obrazovanja pripadnika romske nacionalne manjine u odnosu na prosječni obuhvat i završnost visokog obrazovanja na razini RH u cilju izjednačavanja mogućnosti za stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja do 2020. godine nužno je povećati broj pripadnika romske nacionalne manjine koji završavaju visoko obrazovanje te onih koji nastavljaju poslijediplomski studij. Broj studenata romske nacionalne manjine upisanih u akademskoj godini 2014./2015. za stjecanje visokoškolskog obrazovanja: 23 studenta (10m/13ž).

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta putem Nacionalne zaklade za potporu učeničkom i studentskom standardu osigurava stipendije svim studentima pripadnicima romske nacionalne manjine koji je zatraže uz pretpostavku da se izjašnjavaju kao pripadnici romske nacionalne manjine. Stipendija iznosi 1.000,00 kn mjesečno tijekom deset mjeseci, odnosno 10.000,00 kn godišnje.

U akademskoj godini 2014./2015. iz Državnog proračuna za studentske stipendije osigurano je 230.000,00 kn.

Obrazovanje odraslih

U Republici Hrvatskoj kontinuirano se radi na povećanju obuhvata odraslih pripadnika romske nacionalne manjine programima opismenjavanja, obrazovanja i osposobljavanja kroz cijelo opće i strukovno obrazovanje, a s ciljem razvijanja individualnih potencijala i jačanja kapaciteta i kompetencija za postizanje veće konkurentnosti na tržištu rada i trajne zapošljivosti te povećanje njihove društvene uključenosti i aktivnog sudjelovanja u svim područjima suvremenog života. U programe obrazovanja odraslih, programe cjeloživotnog obrazovanja i strukovnog obrazovanja u 2014. godini uključilo se 327 (242m/85ž) pripadnika romske nacionalne manjine, od toga za program opismenjavanja 320, a za osposobljavanje za prvo zanimanje 7 pripadnika romske nacionalne manjine.

U narednom razdoblju potrebno je intenzivirati aktivnosti na provedbi Ugovora, a posebno poraditi na objektivnijem i profesionalnijem pristupu manjinskoj tematici novinara i urednika te na formiranju manjinskih redakcija.

VI. KULTURNA AUTONOMIJA

Pripadnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu, radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fondacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, nakladničke, muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti. Djelovanje navedenih institucija sukladno svojim mogućnostima, financiraju Republika Hrvatska i jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave.

Putem udruga i ustanova, pripadnici nacionalnih manjina razvili su brojne aktivnosti na području kulture, izdavaštva i informiranja, kako bi što bolje očuvali svoj nacionalni i kulturni identitet. Razvijene su brojne djelatnosti i aktivnosti te su realizirani brojni programi koji predstavljaju značajan doprinos hrvatskoj kulturnoj sceni. Naročito su razvijene izdavačka i knjižnična djelatnost, kao izraz realne medijske situacije u kojoj stvaraju pripadnici manjina, a Republika Hrvatska je najveće materijalno ulaganje u manjinsku baštinu i ovaj put ostvarila u zaštiti nepokretnih i pokretnih spomenika kulture. Svi spomenici kulture sastavni su dio hrvatske kulturne baštine, ali su ujedno i baština nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Njihova zaštita doprinosi zaštiti i očuvanju kulturnog identiteta nacionalnih manjina.

Financijski pokazatelji za 2014. godinu (Ministarstvo kulture)

Za zaštitu kulturne baštine financirano je ukupno 48 programa u iznosu od 7.631.550,00 kuna, od kojih se 46 programa odnosi na financiranje kulturne baštine pripadnika srpske a 2 programa pripadnika židovske nacionalne manjine.

ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE		
Srbi	46	7.586.150,00
Židovi	2	45.400,00
UKUPNO	48	7.631.550,00

Za podupiranje rada i povećanje knjižnog fonda knjižnica nacionalnih manjina financirano je 11 djelatnika u 10 središnjih knjižnica nacionalnih manjina (Albanci, Austrijanci, Bošnjaci, Česi, Mađari, Rusini i Ukrajinci, Slovaci, Slovenci, Srbi i Talijani) te jedan djelatnik u Slovačkom kulturnom centru iz Našica. Za plaće i tekuće izdatke izdvojeno je ukupno 1.589.142,10 kune.

PLAĆE I MATERIJALNI IZDACI				
		plaće	materijalni troškovi	ukupno
	Mađari	89.311,84	30.000,00	119.311,84
	Česi	100.583,00	30.000,00	130.583,00
	Slovenci	109.244,90	30.000,00	139.244,90
	Slovaci	140.650,25	30.000,00	170.650,25
	Austrijanci	101.263,83	30.000,00	131.263,83
	Talijani	88.909,27	30.000,00	118.909,27
	Bošnjaci	87.022,11	30.000,00	117.022,11
	Albanci	58.074,33	30.000,00	88.074,33
	Rusini i Ukrajinci	82.557,84	30.000,00	112.557,84
	Srbi	188.090,95	60.000,00	248.090,95
	SKC Slovaci	213.433,78	0,00	213.433,78
	UKUPNO	1.259.142,10	330.000,00	1.589.142,10

Za investicije izdvojeno je ukupno 367.968,00 kuna za 4 programa. Od toga se 2 programa odnose na Čehe u iznosu od 80.000,00 kuna te po jedan program na Sloake u iznosu od 180.000,00 kuna i na Srbe u iznosu od 97.968,00 kuna. Za informatizaciju je u 2014. godini izdvojeno i 10.000,00 kuna za jedan program za Srbe.

Za glazbeno – scensku umjetnost i kulturno umjetnički amaterizam izdvojeno je 102.900,00 kuna za 5 programa. Od toga se 2 programa odnose na Srbe (21.700,00 kuna) te po jedan program na Židove (10.000,00 kuna), Čehe (11.200,00 kuna) i Talijane (60.000,00).

Za izdavačku djelatnost izdvojeno je 1.328.000,00 kuna. Od toga se 1.300.000,00 kuna odnosi na potporu izdavačkoj kući Edit (Talijanska manjina) te po jedan program za izdavanje časopisa za Bošnjake (16.000,00 kuna) i Srbe (12.000,00 kuna). Za književne manifestacije izdvojeno je 53.000,00 kuna za pet programa za Rome.

Za likovnu djelatnost izdvojeno je ukupno 20.000,00 kuna za 3 programa. Od toga se 2 programa odnose na Židove u iznosu od 15.000,00 kuna te jedan program na Srbe u iznosu od 5.000,00 kuna.

Za međunarodnu kulturnu suradnju izdvojeno je 138.200,00 kuna za 5 programa. Od toga se tri programa u iznosu od 29.000,00 kuna odnose na Rome, a po jedan program na Srbe (18.000,00 kuna) i na Židove (91.200,00 kuna).

SVEUKUPNO MANJINE 2014. GODINA	
Zaštita kulturne baštine	7.631.550,00
Plaće i materijalni izdaci	1.589.142,10
Investicije i informatizacija	367.968,00
Glazbeno - scenska dj. i kulturno - umj. amaterizam	102.900,00
Izdavačka djelatnost i književne manifestacije	1.381.000,00
Likovna djelatnost i međunarodna suradnja	158.200,00
SVEUKUPNO	11.230.760,10

Savjet za nacionalne manjine je u 2014. godini donio nove Kriterije za dodjelu financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina prijavljene na Javni poziv za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije koji će se sufinancirati sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 123/14). Kriteriji utvrđuju pretpostavke koje manjinske udruge trebaju ispunjavati pri zahtjevu za dodjelu financijske kao i sam postupak dodjele sredstava te precizno definiraju opće kriterije za utvrđivanje financijske potpore kulturne autonomije iz Državnog proračuna, kao i posebne kriterije koji odgovaraju specifičnim problemima karakterističnim za djelovanje manjinskih udruga i ustanova. U skladu s Kriterijima, Savjet je imenovao Komisiju za otvaranje prijave prijedloga programa pristiglih na Javni poziv nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije koji su se sufinancirali sredstvima Državnog proračuna za 2014. godinu. U 2014. godini na Javni poziv se prijavilo ukupno 108 udruga i ustanova nacionalnih manjina s 210 podružnica a što je za 9,2 % manje nego 2013. godine kada se prijavilo 118 udruga.

Ocjena stanja i preporuke

Kroz kulturnu autonomiju nacionalne manjine ostvaruju svoje kulturne i umjetničke slobode u svim aspektima kulturno-umjetničkog stvaralaštva i djelatnosti, kroz koje mogu razvijati i promicati svoj kulturni i nacionalni identitet. Analiza provedbe mjera Ministarstva kulture koje su usmjerene na osiguravanje i poticanje kulturne autonomije nacionalnih manjina ukazuje na sustavno poticanje nacionalnih manjina te njihov aktivan i ravnopravan doprinos kulturnom životu. Ministarstvo kulture će i u narednom razdoblju objavljivati Pozive za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, u sklopu kojih će sukladno svome djelokrugu i osiguranim sredstvima sufinancirati programe nacionalnih manjina i time ispunjavati svoju ustavnu i zakonsku obvezu očuvanja njihovog nacionalnog identiteta.

Analizom ostvarivanja programa kulturne autonomije nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina tijekom 2014. godine, Savjet utvrđuje napredak u ostvarivanju prava na kulturnu autonomiju, ali uočava nedovoljno poznavanje metodologije izvještavanja o utrošku sredstava dodijeljenih iz državnog proračuna, stoga se u narednom razdoblju preporučuje daljnje educiranje udruga i ustanova nacionalnih manjina u tom smjeru.

Na izborima je izabrano ukupno 49 zamjenika općinskih načelnika i gradonačelnika te 12 zamjenika župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, čime je predmetno pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima u cijelosti ostvareno.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske

Stanje ostvarivanja prava

Godina	Ukupan broj zaposlenih	Broj zaposlenih nacionalnih manjina	Postotni udio nacionalnih manjina
2013.	52.691	1.853	3,51 %
2014.	50.478	1.762	3,49 %

Na dan 31. prosinca 2014. godine u tijelima državne uprave i stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno 50.478 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.762 ili 3,49 % bili pripadnici nacionalnih manjina.

Prema podacima od 31. prosinca 2014. godine od službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u navedenim je tijelima najviše zaposleno Srba – 1.167, koji čine 2,31% ukupnog broja zaposlenih; zatim Bošnjaka - 111, koji čine 0,22% zaposlenih; Talijana – 88, koji čine 0,17% zaposlenih; Mađara - 87, koji čine 0,17% zaposlenih; Čeha - 84, koji čine 0,16% zaposlenih; Slovenaca – 49, koji čine 0,09% zaposlenih; Albanaca - 21, koji čine 0,03% zaposlenih; Roma – 5, koji čine 0,01% zaposlenih; dok se pripadnicima ostalih nacionalnih manjina izjasnilo 150 službenika i namještenika koji čine 0,29% ukupnog broja zaposlenih službenika i namještenika.

Ministarstvo uprave napominje da su predmetni podaci o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina za 2014. godinu prikupljeni i obrađeni sukladno novoj metodologiji prikupljanja podataka, temeljem koje su bili upareni podaci iz Registra zaposlenih u javnom sektoru, koji se vodi sukladno Zakonu o registru zaposlenih u javnom sektoru (Narodne novine, broj 34/11), i podaci iz Registra birača, koji se vodi sukladno Zakonu o registru birača (Narodne novine, broj 144/12).

Usporedba podataka o broju pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave na dan 31. prosinca 2013. godine s podacima o broju pripadnika nacionalnih manjina na dan 31. prosinca 2014. godine, ukazuje da je ukupan broj evidentiranih pripadnika nacionalnih manjina u predmetnim tijelima krajem 2014. godine bio manji za 91 zaposlenika ili za 0,17% u ukupnom broju državnih službenika i namještenika u odnosu na kraj 2013. godine. Naime, na dan 31. prosinca 2013. godine u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno ukupno 52.691 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.853 ili 3,51 % bili pripadnici nacionalnih manjina. Također je razvidno i da je u jednogodišnjem razdoblju (31. prosinca 2013. do 31. prosinca 2014.) ukupan broj zaposlenih državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske smanjen za 2.213, odnosno za 4,19%.

